
Vergaderjaar 2023–2024

---

36 470 V

Wijziging van de begrotingsstaat van het Ministerie van Buitenlandse Zaken voor het jaar 2023 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

INHOUDSOPGAVE

A.	ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL	3
B.	BEGROTINGSTOELICHTING	4
1	Leeswijzer	4
2	Wijzigingen in de omvang van de HGIS	5
3	Beleid	7
3.1	Overzicht belangrijke uitgaven- en ontvangstenmutaties	7
4	Beleidsartikelen	10
4.1	Artikel 1: Versterkte internationale rechtsorde	10
4.2	Artikel 2: Veiligheid en stabiliteit	12
4.3	Artikel 3: Effectieve Europese samenwerking	15
4.4	Artikel 4: Consulaire dienstverlening en uitdragen Nederlandse waarden	18
5	Niet-beleidsartikelen	21
5.1	Artikel 5: Geheim	21
5.2	Artikel 6: Nog onverdeeld	22
5.3	Artikel 7: Apparaat	23

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVORSTEL

Wetsartikelen 1 tot en met 3

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van [artikel 2.3](#), eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2016 elk afzonderlijk bij wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2023 wijzigingen aan te brengen in:

De departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Buitenlandse Zaken (V).

De in de begrotingsstaten opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

De Minister van Buitenlandse Zaken,

H.G.J. Bruins Slot

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1 Leeswijzer

De voorliggende tweede suppletoire begroting bevat de voorgestelde wijzigingen ten opzichte van de Suppletoire Begroting Prinsjesdag 2023 van hoofdstuk V van de begroting van het Rijk.

In onderdeel 2 wordt een beknopte toelichting gegeven op de wijzigingen die zijn opgetreden binnen het totaal van de Homogene Groep Internationale Samenwerking (HGIS).

In onderdeel 3 worden de belangrijkste mutaties op de begroting van Buitenlandse Zaken toegelicht.

Onderdeel 4 bevat per beleidsartikel een tabel budgettaire gevolgen van beleid. Na deze tabellen wordt een toelichting op de mutaties gegeven. Hierbij worden per artikel de mutaties die groter of gelijk zijn aan de ondergrenzen in onderstaande staffel conform de Rijksbegrotingsvoorschriften toegelicht. De wijzigingen van de verplichtingen worden alleen toegelicht wanneer ze groter zijn dan 10% ten opzichte van de vorige stand op artikel-niveau.

Tabel 1 Ondergrenzen conform RBV

Omvang begrotingsartikel (stand ontwerpbegroting) in € miljoen	Beleidsmatige mutaties (ondergrens in € miljoen)	Technische mutaties (ondergrens in € miljoen)
< 50	1	2
=> 50 en < 200	2	4
=> 200 en < 1000	5	10
=> 1000	10	20

In onderdeel 5 staan de tabellen van de niet-beleidsmatige artikelen.

2 Wijzigingen in de omvang van de HGIS

In deze paragraaf wordt geschetst welke wijzigingen zijn opgetreden in de omvang van de HGIS sinds de Voorjaarsnota 2023. Zoals uit de hiernavolgende tabellen blijkt, nemen de uitgaven per saldo toe met EUR 238,7 miljoen en nemen de ontvangsten toe met EUR 116,3 miljoen. Het ODA budget neemt toe met EUR 386,5 miljoen en het non-ODA budget neemt af met EUR 147,8 miljoen.

Tabel 2 Wijzigingen in HGIS uitgaven vanaf Voorjaarsnota 2023 (bedragen x EUR 1 miljoen)

Uitgaven	Totaal	Wv. ODA
Stand uitgaven VJN 2023	9.358,9	6.434,1
Totaal mutaties	238,7	386,5
Stand uitgaven NJN 2023	9.597,6	6.820,7

De HGIS standen zijn inclusief EU- en asieltorekening.

De toename is het gevolg van meerdere mutaties op de verschillende begrotingshoofdstukken. In de hiernavolgende tabel zijn deze nader uitgesplitst.

Tabel 3 Oorzaken uitgavenmutaties HGIS vanaf Voorjaarsnota 2023 (bedragen x EUR 1 miljoen)

Uitgaven	Totaal	Wv. ODA
1) Macrobijstellingen BNI (ODA) en prijscomponent BBP (non-ODA)	172,8	166,2
2) Overboekingen van en naar de HGIS	86,4	130,8
3) Desaldering op ontvangsten	69,9	21,6
4) Kasschuif	2,6	67,9
5) Onderuitputting huisvesting	- 69,6	0,0
6) Eindejaarsmarge (verwachte onderuitputting)	- 23,2	0,0
Totaal	238,7	386,5

Toelichting uitgaven:

Het uitgavenkader van de HGIS neemt per saldo toe met EUR 238,7 miljoen ten opzichte van de stand die in de Voorjaarsnota 2023 is gepresenteerd. Dit kent de volgende oorzaken:

1. Macrobijstellingen: op basis van de wijzigingen, zoals ze zijn opgenomen in de Macro Economische Verkenning voor het Bruto Nationaal Inkomen (ODA) en de prijscomponent van het Bruto Binnenlands Product, is de omvang van de HGIS bijgesteld. Hierdoor wordt het ODA budget met EUR 166,2 miljoen verhoogd en wordt het non-ODA budget met EUR 6,6 miljoen verhoogd.
2. Overboekingen van en naar de HGIS: er vindt een aantal overboekingen van en naar de HGIS plaats, waardoor het non-ODA-deel van het HGIS budget per saldo met EUR 44,5 miljoen afneemt. Dit komt voornamelijk doordat de Europese Vredesfaciliteit niet meer onder het HGIS-kader valt. De ophoging van de Europese Vredesfaciliteit staat namelijk conform Europese begrotingssystematiek in lopende prijzen op de begroting, waardoor het buiten de HGIS budgetten is geplaatst zodat de bedragen niet dubbel geïndexeerd worden.
De ODA-uitgaven nemen met EUR 130,8 miljoen toe. Dit is het gevolg van steunpakketten aan Oekraïne in het kader van steun en wederopbouw welke als ODA kwalificeren.
Per saldo neemt de HGIS toe met EUR 86,4 miljoen.

3. Desaldering op ontvangsten: de ontvangsten nemen per saldo toe met EUR 69,9 miljoen. Dit is met name het gevolg van extra ontvangsten op de begrotingen van BZ en BHOS. Op de BZ-begroting gaat het dan met name om hogere consulaire ontvangsten en een verwacht positief koersverschil. Op de BHOS-begroting gaat het om een onttrekking uit de FOM reserve en een verwacht positief koersverschil.
4. Kasschuif: op het terrein van non-ODA worden er middelen naar latere jaren geschoven op de begroting van Defensie om de steun aan Oekraïne in het juiste kasritme te zetten. Op het gebied van ODA stijgen de uitgaven met EUR 70 miljoen vanwege de kasschuif als gevolg van het aangenomen amendement Grinwis c.s.¹
5. Toevoeging middelenafpraak huisvesting (verwachte onderuitputting op huisvesting): het huisvestingsbeleid van het Ministerie van Buitenlandse Zaken is gericht op het moderniseren, verduurzamen en rationaliseren van de vastgoedportefeuille. Om dit te bewerkstelligen is een middelenafpraak huisvesting gemaakt waarbij de opbrengst van de verkopen opnieuw kan worden ingezet in latere jaren. In dit kader wordt EUR 23,2 miljoen doorgeschoven naar volgende jaren. Uitvoering van de huisvestingsprojecten loopt vertraging op.
6. Eindejaarsmarge (verwachte onderuitputting): binnen de HGIS verwacht een aantal departementen lagere uitgaven dan geraamd. De belangrijkste mutaties zijn opgenomen in de begrotingen van Buitenlandse Zaken en Defensie. Deze middelen worden via de HGIS-eindejaarsmarge opgevraagd in de volgende jaren.

Tabel 4 Wijzigingen in HGIS ontvangsten vanaf Voorjaarsnota 2022 (bedragen x EUR 1 miljoen)

Ontvangsten	Totaal	Wv. ODA
Stand ontvangsten VJN 2022	153,8	26,1
Totaal mutaties	116,3	21,6
Stand ontvangsten NJN 2022	270,1	47,7

Toelichting ontvangsten:

- De ontvangsten nemen per saldo toe met EUR 116,3 miljoen. Dit is met name het gevolg van hogere ontvangsten op de begroting van Defensie, Buitenlandse Zaken en BHOS.
- Defensie raamt EUR 48 miljoen aan hogere ontvangsten. Dit betreft de verwachte ontvangsten aan cofinanciering voor een aantal militaire goederen dat aan Oekraïne wordt geleverd.
- Buitenlandse Zaken raamt hogere ontvangsten vanwege hogere consulaire ontvangsten op het gebied van visa's en paspoorten en een verwacht positief koersverschil.
- BHOS raamt hogere ontvangsten vanwege een extra onttrekking uit de FOM reserve en een verwacht positief koersverschil.

¹ Kamerstukken II, 36435-XVII-15

3 Beleid

3.1 Overzicht belangrijke uitgaven- en ontvangstenmutaties

Uitgaven

In dit wetsvoorstel is een aantal begrotingswijzigingen opgenomen dat leidt tot een verlaging van de geraamde uitgaven van Buitenlandse Zaken (V) met EUR 758,9 miljoen in 2023. De belangrijkste mutaties ten opzichte van de Incidentele Supplettoire Begroting Prinsjesdag worden onder de tabel toegelicht. Een uitgebreidere toelichting is opgenomen onder de desbetreffende beleidsartikelen.

Tabel 5 Belangrijkste supplettoire uitgavenmutaties 2023 (Tweede supplettoire begroting) (Bedragen x € 1.000)

	Art.	Uitgaven 2023
Vastgestelde begroting 2023		13.009.330
Stand 1e supplettoire begroting 2023		13.094.853
Stand supplettoire begroting Prinsjesdag 2023		12.794.804
Belangrijkste supplettoire mutaties		
1) Goed functionerende internationale instellingen met een breed draagvlak	1.1	4.172
2) Gastlandbeleid internationale organisaties	1.3	- 5.246
3) Bevordering van veiligheid, stabiliteit en rechtsorde in internationaal verband	2.4	- 5.964
4) Bevordering van transitie in prioritaire gebieden	2.5	1.088
5) Afdrachten aan de Europese Unie	3.1	- 762.624
4) Personeelsuitgaven	7.1.13	27.900
5) Materiële uitgaven	7.1.14	- 10.100
6) Overige mutaties		- 8.149
Stand 2e supplettoire begroting 2023		12.035.881

Toelichting

Artikelonderdeel 1.1 Goed functionerende internationale instellingen met een breed draagvlak

De uitgaven voor dit artikelonderdeel stijgen doordat de betaling van de bijdrage aan het Internationaal Strafhof op verzoek van de organisatie vervroegd is en daardoor plaatsvindt in 2023 in plaats van in 2024.

Artikelonderdeel 1.3 Gastlandbeleid internationale organisaties

De uitgaven voor het gastlandbeleid voor de internationale organisaties dalen doordat een deel van de geplande betalingen voor het Vredespaleis in 2024 gedaan wordt in plaats van in 2023.

Artikelonderdeel 2.4 Bevordering van veiligheid, stabiliteit en rechtsorde in internationaal verband

De uitgaven voor de bevordering van veiligheid, stabiliteit en rechtsorde in internationaal verband dalen in 2023. Dit is met name het gevolg van de contributie aan VN-vredesmissies die lager uitviel dan voorzien.

Artikelonderdeel 2.5 Transitie in prioritaire gebieden

De uitgaven voor transitie in prioritaire gebieden worden naar boven bijgesteld. Dit is het gevolg van een verhoging op het Matra-programma voor aanvullende projecten ten behoeve van Oekraïne.

Artikelonderdeel 3.1 Afdrachten aan de Europese Unie

De afdrachten aan de Europese Unie dalen met EUR 763 miljoen. Dit komt door de vierde aanvullende begroting (DAB4) en een nabetaling invoerrechten. Verder treedt er bij de invoerrechten gedurende het jaar onbedoeld een saldo-effect op, omdat aan de inkomsten- en uitgavenkant een andere raming wordt gebruikt, respectievelijk de raming van het ministerie van Financiën en de raming van de Europese Commissie. Er wordt drie keer per jaar een actualisatie geboekt op de invoerrechten en de perceptiekostenvergoeding om te corrigeren voor dit saldo-effect. Hierdoor worden de invoerrechten neerwaarts bijgesteld met EUR 324 miljoen.

Artikelonderdeel 7.1.13 Personele uitgaven

Deze stijging van het budget betreft een saldo van verschillende mutaties. Dit komt met name door een desaldering op het apparaatsbudget. Deze desaldering is onder andere het gevolg van een stijging van de ontvangsten door hogere consulaire ontvangsten van EUR 19 miljoen op het gebied van visa's en paspoorten. Verder is EUR 5 miljoen hiervan afkomstig van koerswinsten en EUR 3,7 miljoen van ingevorderde loonkosten uit 2022.

Artikelonderdeel 7.1.14 Materiele uitgaven

Er wordt EUR 10,1 miljoen doorgeschoven naar de komende jaren via de middelenafpraak huisvesting. Vanwege vertragingen zal niet al het budget in 2023 worden uitgegeven.

Tabel 6 Belangrijkste suppletoire ontvangstenmutaties 2023 (Tweede suppletoire begroting) (Bedragen x € 1.000)

	Art.	Ontvangsten 2023
Vastgestelde begroting 2023		2.785.406
Stand 1e suppletoire begroting 2023		2.767.385
Stand suppletoire begroting Prinsjesdag 2023		1.375.691
Belangrijkste suppletoire mutaties		
1) Veiligheid en stabiliteit restitutie programma's	2.40	3.906
2) Diverse ontvangsten EU	3.10	- 73.053
3) Consulaire diensten aan vreemdelingen	4.20	18.000
6) Overige mutaties		9.807
Stand 2e suppletoire begroting 2023		1.334.351

Ontvangsten

In dit wetsvoorstel is een aantal begrotingswijzigingen opgenomen dat leidt tot een verlaging van de geraamde ontvangsten van Buitenlandse Zaken (V) met EUR 41,3 miljoen in 2023. De belangrijkste mutaties ten opzichte van de Incidentele Suppletoire Begroting Prinsjesdag worden onder de tabel toegelicht. Een uitgebreidere toelichting is opgenomen onder de desbetreffende beleidsartikelen.

Toelichting

Artikelonderdeel 2.40 Veiligheid en stabiliteit restitutie programma's

De ontvangsten op artikelonderdeel 2.40 nemen toe als gevolg van een terugontvangen bedrag uit het NAVO Afghanistan National Army Trust Fund.

Artikelonderdeel 3.10 Diverse ontvangsten EU

In totaal worden de ontvangsten neerwaarts met EUR 73,1 miljoen bijgesteld. Dit komt enerzijds door de TEM-nabetaling aan de Europese

Unie. Deze leidt tot EUR 7,9 miljoen hogere perceptiekosten. Ten tweede wordt naar aanleiding van de actualisatie van de inkomstenraming van de TEM bij de Najaarsnota 2023 ook de raming van de perceptiekostenvergoeding geactualiseerd. Dit leidt tot een verlaging van EUR 81 miljoen.

Artikelonderdeel 4.20 Consulaire diensten aan vreemdelingen

Door meer visa uitgiften en een nieuw intern verrekentariaf met de IND zijn de ontvangsten gestegen.

4 Beleidsartikelen

4.1 Artikel 1: Versterkte internationale rechtsorde

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 7 Budgettaire gevolgen van beleidsartikel 1 Versterkte internationale rechtsorde (Tweede suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire Begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3) = (1) + (2)
	2023	2023	2023
Verplichtingen	132 621	45 797	178 418
Uitgaven:			
Programma-uitgaven totaal	154 368	- 74	154 294
waarvan juridisch verplicht			88%
1.1 Goed functionerende internationale instellingen met een breed draagvlak	70 804	4 172	74 976
<i>Subsidies (regelingen)</i>			
Internationaal recht	650	1 735	2 385
<i>Opdrachten</i>			
Internationaal recht	2 550	- 1 350	1 200
<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>			
Verenigde Naties	38 154	114	38 268
OESO	7 955	23	7 978
Internationaal Strafhof	3 910	4 390	8 300
Internationaal recht	17 585	- 740	16 845
1.2 Bescherming en bevordering van mensenrechten	67 777	1 000	68 777
<i>Subsidies (regelingen)</i>			
Mensenrechtenfonds	20 517	- 535	19 982
<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>			
Mensenrechtenfonds	37 110	685	37 795
Mensenrechten multilateraal	10 150	850	11 000
1.3 Gastlandbeleid internationale organisaties	15 787	- 5 246	10 541
<i>Subsidies (regelingen)</i>			
Carnegiestichting	5 749	1 154	6 903
<i>Bijdrage aan agentschappen</i>			
Vredespaleis	6 750	- 6 317	433
<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>			
Internationaal Strafhof	858	19	877

	Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire Begrotingen, NvW en amende- menten) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3) = (1) + (2)
	2023	2023	2023
Speciaal Tribunaal Libanon	1 800	– 313	1 487
Nederland Gastland	630	211	841

Toelichting

Verplichtingen

De toename van het verplichtingenbudget wordt voornamelijk veroorzaakt door een vijfjarige overeenkomst die is afgesloten met de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO). De nieuwe overeenkomst leidt tot een aanpassing van het verplichtingenritme over de jaren.

Uitgaven

Artikelonderdeel 1.1

Het uitgavenbudget op Internationaal Strafhof wordt met EUR 4,4 miljoen verhoogd doordat de betaling van de bijdrage aan het Internationaal Strafhof op verzoek van de organisatie vervroegd is en daardoor plaatsvindt in 2023 in plaats van in 2024.

Artikelonderdeel 1.3

Het uitgavenbudget op Gastlandbeleid internationale organisaties is verlaagd met EUR 5,2 miljoen. Dit komt voornamelijk doordat een deel van de geplande betalingen voor het Vredespaleis in 2024 gedaan wordt in plaats van in 2023.

4.2 Artikel 2: Veiligheid en stabiliteit

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 8 Budgettaire gevolgen van beleidsartikel 2 Veiligheid en stabiliteit (Tweede suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire Begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3) = (1) + (2)
	2023	2023	2023
Verplichtingen	349 068	24 153	373 221
Uitgaven			
Programma-uitgaven totaal	347 451	- 4 439	343 012
waarvan juridisch verplicht			98%
2.1 Goede internationale samenwerking ter bevordering van de eigen en bondgenootschappelijke veiligheid	93 743	- 256	93 487
<i>Subsidies (regelingen)</i>			
Atlantische Commissie	565	0	565
<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>			
NAVO	13 150	0	13 150
WEU	750	44	794
Programma Ondersteuning Buitenlands Beleid	2 428	0	2 428
Veiligheidsfonds	1 850	- 300	1 550
NAVO Oekraïne UCAP Trust Fund	75 000	0	75 000
2.2 Bestrijding internationale criminaliteit en terrorisme	17 252	0	17 252
<i>Subsidies (regelingen)</i>			
Anti-terrorisme instituut	650	150	800
Contra-terrorisme	4 850	850	5 700
Cyber security	4 032	- 160	3 872
Global Forum on Cyber Expertise	1 250	1 000	2 250
<i>Opdrachten</i>			
Global Forum on Cyber Expertise	0	0	0
<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>			
Contra-terrorisme	3 600	- 1 500	2 100
Cyber security	2 870	- 340	2 530
2.3 Wapenbeheersing	13 022	675	13 697
<i>Opdrachten</i>			
OPCW en andere ontwapeningsorganisaties	465	0	465
Conferentie REAIM en follow up	2 000	675	2 675
<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>			
IAEA	7 317	0	7 317

	Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire Begrotingen, NvW en amende- menten) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3) = (1) + (2)
	2023	2023	2023
OPCW en andere ontwapeningsorganisaties	1 320	0	1 320
CTBTO	1 920	0	1 920
2.4 Bevordering van veiligheid, stabiliteit en rechtsorde in internationaal verband	190 293	- 5 946	184 347
<i>Subsidies (regelingen)</i>			
Nederland Helsinki Comité	28	0	28
Stabiliteitsfonds	25 000	0	25 000
Training buitenlandse diplomaten	3 350	357	3 707
<i>Opdrachten</i>			
Makandra	2 919	- 1 036	1 883
<i>Bijdrage aan agentschappen</i>			
Makandra	320	- 22	298
<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>			
OVSE	6 000	0	6 000
Stabiliteitsfonds	55 432	13 206	68 638
VN-contributie voor crisisbeheersingsoperaties	91 353	- 12 560	78 793
Overige	1 891	- 1 891	0
<i>Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken</i>			
Inzet hoog-risico posten	0	0	0
<i>Nog te verdelen</i>			
Nog te verdelen	4 000	- 4 000	0
2.5 Bevordering van transitie in prioritaire gebieden	33 141	1 088	34 229
<i>Subsidies (regelingen)</i>			
Nederlands Fonds voor Regionale Partnerschappen MATRA	15 582	635	16 217
Nederlands Fonds voor Regionale Partnerschappen Shiraka	3 939	- 870	3 069
<i>Opdrachten</i>			
Nederlands Fonds voor Regionale Partnerschappen Shiraka	4 463	1 050	5 513
<i>Bijdrage aan agentschappen</i>			
Nederlands Fonds voor Regionale Partnerschappen Shiraka	678	0	678
Nederlands Fonds voor Regionale Partnerschappen MATRA	0	453	453
<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>			
Nederlands Fonds voor Regionale Partnerschappen Shiraka	8 479	- 180	8 299
Ontvangsten	1 000	3 906	4 906
2.10 Doorberekening Defensie diversen	0	0	0

	Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire Begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3) = (1) + (2)
	2023	2023	2023
2.40 Restituties programma's	1 000	3 906	4 906

Toelichting

Verplichtingen

Het verplichtingenbudget stijgt in 2023. Dit is met name het gevolg van het vastleggen van nieuwe meerjarige verplichtingen voor het Matra-programma.

Uitgaven

Artikelonderdeel 2.4

Het budget voor de bevordering van veiligheid, stabiliteit en rechtsorde in internationaal verband daalt in 2023. Dit is met name het gevolg van de contributie aan VN-vredesmissies die lager uitviel dan voorzien. Op het Stabiliteitsfonds worden terugontvangen middelen uit het NAVO Afghanistan National Army (ANA) Trust Fund opnieuw ingezet ten behoeve van het NAVO Ukraine Comprehensive Assistance Package (UCAP) Trust Fund. De ombuiging op het Stabiliteitsfonds als gevolg van de asieltegenvaller wordt deels teruggedraaid door EUR 4 miljoen over te hevelen vanuit het budget voor nog te verdelen middelen naar het Stabiliteitsfonds ODA.

Artikelonderdeel 2.5

Het budget voor de bevordering van transitie in prioritaire gebieden stijgt in 2023 met EUR 1,1 miljoen. Dit is het gevolg van een verhoging op het Matra-programma voor aanvullende projecten ten behoeve van Oekraïne.

Ontvangsten

Artikelonderdeel 2.40

De ontvangsten stijgen in 2023 door een restitutie vanuit het NAVO Afghanistan National Army Trust Fund.

4.3 Artikel 3: Effectieve Europese samenwerking

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 9 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 3 Effectieve Europese samenwerking (Tweede suppletioire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. Suppletioire Begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties 2e suppletioire begroting (2)	Stand 2e suppletioire begroting (3) = (1) + (2)
	2023	2023	2023
Verplichtingen	11 582 018	- 760 760	10 821 258
Uitgaven			
Programma-uitgaven totaal	11 178 082	- 762 979	10 415 103
waarvan juridisch verplicht			100%
3.1 Afdrachten aan de Europese Unie	11 003 570	- 762 624	10 240 946
<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>			
BNI-afdrachten	4 546 290	- 477 582	4 068 708
BTW-afdrachten	1 409 353	0	1 409 353
Invoerrechten	4 814 712	- 285 042	4 529 670
Plastic-grondslag	233 215	0	233 215
3.2 Europees Ontwikkelingsfonds	100 313	- 2 219	98 094
<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>			
Europees Ontwikkelingsfonds	100 313	- 2 219	98 094
3.3 Een hechtere Europese waardengemeenschap	32 800	1 611	34 411
<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>			
Raad van Europa	11 000	1 628	12 628
Kapitaal aanvullingen bij regionale ontwikkelingsbank	21 800	- 17	21 783
3.4 Versterkte Nederlandse positie in de Unie	4 996	253	5 249
<i>Subsidies (regelingen)</i>			
EIPA	348	0	348
<i>Opdrachten</i>			
Europa College beurzenprogramma	190	0	190
Programmatische ondersteuning: Taskforce Verenigd Koninkrijk	0	8	8
EU-sanctiebeleid	208	0	208
<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>			
Benelux bijdrage	4 250	245	4 495
3.5 Europese Vredesfaciliteit	36 403	0	36 403
<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>			

	Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire Begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3) = (1) + (2)
	2023	2023	2023
Europese Vredesfaciliteit	36 403	0	36 403
Ontvangsten	1 284 546	- 72 946	1 211 600
3.10 Diverse ontvangsten EU	1 284 296	- 73 053	1 211 243
Invoerrechten	1 200 515	- 73 053	1 127 462
Overige ontvangsten EU	83 781	0	83 781
3.11 Europees herstellfonds	0	0	0
3.30 Restitutie Raad van Europa	250	107	357

Toelichting

Verplichtingen

Het verplichtingenbudget voor artikel 3 Effectieve Europese Samenwerking neemt af. De mutaties op de verplichtingen houden verband met de mutaties zoals onder de uitgaven toegelicht.

Uitgaven

Artikelonderdeel 3.1

De neerwaartse bijstelling van de raming van de EU-afdrachten van EUR 762,6 miljoen betreft een optelsom van verschillende mutaties. Deze worden hieronder toegelicht.

BNI-afdrachten

In de vierde aanvullende begroting (DAB4) voor 2023 stelt de Commissie het uitgavenniveau naar beneden bij als gevolg van vertraging in de betalingen van de cohesiefondsen. Normaal gesproken is de raming van de EU-afdrachten gebaseerd op het MFK-betalingenplafond en de maximale inzet van de speciale instrumenten bij het MFK. Omdat DAB4 de laatste aanvullende begroting van 2023 is, is besloten hiervan af te wijken en in plaats daarvan het betalingenniveau zoals door de Commissie in DAB4 geraamd over te nemen. Dit is de meest realistische inschatting van de uitputting van de EU-begroting voor 2023. Op EU-niveau ligt de raming van de betalingen onder de MFK-hoofdstukken en voor de speciale instrumenten samen circa EUR 8 miljard onder de betalingenmaxima. Deze bijstelling betekent een verlaging van de raming van de Nederlandse bni-afdracht in 2023 met EUR 477,6 miljoen. Het is hierbij van belang om te melden dat het verschil tussen de daadwerkelijke betalingen en de MFK-maxima in enig jaar via het Enkelvoudige marge-instrument (Single Margin Instrument; SMI) mag worden opgeteld bij de betalingenplafonds van toekomstige MFK-jaren. Dit gebeurt ieder jaar in de technische aanpassing die in juli verschijnt. In juli 2024 zal dus naar verwachting de raming van de Nederlandse bni-afdracht voor de jaren 2024-2027 met een vergelijkbaar bedrag naar boven worden bijgesteld. Per saldo stijgt of daalt de raming van de Nederlandse EU-afdrachten over het gehele MFK genomen dus niet.

Nabetaling invoerrechten

Er is een Traditionele Eigen Middelen (TEM)-nabetaling van bruto EUR 39 miljoen in 2023 gedaan aan de Europese Unie naar aanleiding van een herbeoordeling van dossiers. Dit is het saldo van nabetalings van verschillende dossiers, waaronder een dossier m.b.t. zonnepanelen. Deze middelen zijn na aftrek van de perceptiekostenvergoeding overgeheveld vanaf de reservering op de aanvullende post naar de BZ-begroting. Van deze bruto betalingen is EUR 28,8 miljoen onder voorbehoud en EUR 10,2 miljoen definitief.

Actualisatie invoerrechten

Bij de invoerrechten treedt gedurende het jaar onbedoeld een saldo-effect op, omdat aan de inkomsten- en uitgavenkant een andere raming wordt gebruikt, respectievelijk de raming van het Ministerie van Financiën en de raming van de Europese Commissie. Er wordt drie keer per jaar een actualisatie geboekt op de invoerrechten en de perceptiekostenvergoeding om te corrigeren voor dit saldo-effect. Hierdoor worden de invoerrechten neerwaarts bijgesteld met EUR 324 miljoen.

Artikelonderdeel 3.3

Het uitgavenbudget op artikelonderdeel 3.3, een hechtere Europese waardengemeenschap, is gestegen met EUR 1,6 miljoen. Deze stijging is het gevolg van een verhoogde contributie aan de Raad van Europa, met name om het wegvallen van de jaarlijkse bijdrage van Rusland te compenseren.

Ontvangsten

Artikelonderdeel 3.10

In totaal worden de ontvangsten neerwaarts met EUR 73 miljoen bijgesteld. Dit komt enerzijds door de TEM-nabetaling aan de Europese Unie. Deze leidt tot 7,9 miljoen euro hogere perceptiekosten. Ten tweede wordt naar aanleiding van de actualisatie van de inkomstenraming van de TEM bij de Najaarsnota 2023 ook de raming van de perceptiekostenvergoeding geactualiseerd. Dit leidt tot een verlaging van EUR 81 miljoen. Het bedrag aan perceptiekostenvergoeding is als een gewogen gemiddelde berekend aan de hand van een samengesteld percentage. Op dossiers die hun oorsprong vinden in de periode vóór 1 januari 2021 bedraagt het perceptiekostenpercentage 20%. Op dossiers die vanaf 1 januari 2021 zijn ontstaan rust een percentage van 25%.

4.4 Artikel 4: Consulaire dienstverlening en uitdragen Nederlandse waarden

Tabel 10 Budgettaire gevolgen van beleid artikel 4 Consulaire dienstverlening en uitdragen Nederlandse waarden (Tweede suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire Begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3) = (1) + (2)
	2023	2023	2023
Verplichtingen	70 192	- 137	70 055
Uitgaven			
Programma-uitgaven totaal	72 191	- 4 926	67 265
waarvan juridisch verplicht			99%
4.1 Consulaire dienstverlening Nederlanders in het buitenland	13 423	- 2 605	10 818
<i>Subsidies (regelingen)</i>			
Gedetineerdenbegeleiding	2 260	- 1 005	1 255
<i>Inkomensoverdrachten</i>			
Gedetineerdenbegeleiding	540	0	540
<i>Ondrachten</i>			
Consulaire bijstand	394	0	394
Reisdocumenten en verkiezingen	2 441	0	2 441
Consulaire opleidingen	400	- 300	100
Consulaire informatiesystemen	7 388	- 1 300	6 088
Loket buitenland	0	0	0
4.2 Samen met (keten) partners het personenverkeer reguleren	23 738	- 2 927	20 811
<i>Ondrachten</i>			
Ambtsberichtenonderzoek	150	0	150
Visumverlening	2 858	- 800	2 058
Legalisatie en verificatie	80	0	80
Consulaire informatiesystemen	19 622	- 2 200	17 422
<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>			
Asiel en migratie	1 028	73	1 101
4.3 Grotere buitenlandse bekendheid met de Nederlandse cultuur	8 237	343	8 580
<i>Subsidies (regelingen)</i>			
Internationaal Cultuurbeleid	4 589	- 141	4 448
<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>			
Internationaal cultuurbeleid	3 648	484	4 132
4.4 Uitdragen Nederlandse waarden en belangen	26 793	263	27 056

<i>Subsidies (regelingen)</i>			
Instituut Clingendael	800	0	800
Programma ondersteuning buitenlands beleid	3 872	1 000	4 872
Internationale manifestaties en diverse bijdragen	49	22	71
Publieksdiplomatie	2 229	29	2 258
Onderzoeksprogramma	100	0	100
Academische Leerstoel Anton de Kom	344	- 139	205
<i>Opdrachten</i>			
Adviesraad Internationale vraagstukken	635	74	709
Instituut Clingendael	3 071	- 82	2 989
Bezoeken VIPs en uitgaven CD en Internationale organisaties	1 000	110	1 110
Algemene voorlichting	1 590	0	1 590
Koninklijk Huis - inkom. en uitg. bezoeken, off. ontvangsten	2 000	650	2 650
China-strategie	27	2	29
Onderzoeksprogramma	2 212	0	2 212
Conferentie uitdragen Nederlandse waarden en belangen	4 000	- 1 000	3 000
<i>Bijdrage aan agentschappen</i>			
Algemene voorlichting	1 200	30	1 230
Publieksdiplomatie	0	0	0
Verkeersnotificaties	400	- 50	350
<i>Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties</i>			
Europese bewustwording	868	- 600	268
Publieksdiplomatie	2 396	217	2 613
Ontvangsten	47 374	19 000	66 374
4.10 Consulaire dienstverlening Nederlanders in het buitenland	9 200	1 000	10 200
4.20 Consulaire dienstverlening aan vreemdelingen	37 900	18 000	55 900
4.40 Doorberekening Defensie diversen	74	0	74
4.41 Ontvangsten verkeersnotificaties	200	0	200

Toelichting

Verplichtingen

Het verplichtingenbudget neemt af met EUR 1 miljoen. De verplichtingen mutaties houden verband met de uitgavenmutaties zoals hieronder toegelicht.

Uitgaven

Artikelonderdeel 4.1

Het budget voor consulaire dienstverlening wordt naar beneden bijgesteld, omdat betalingen voor een aantal projecten doorschuiven naar 2024. Dit betreft onder andere de subsidie voor gedetineerdenbegeleiding en consulaire informatiesystemen.

Artikelonderdeel 4.2

Het budget wordt naar beneden bijgesteld. Dit komt met name doordat de BMVI middelen, die vallen onder consulaire informatiesystemen, pas in 2024 uitgegeven worden.

Artikelonderdeel 4.4

Voor het uitdragen van de Nederlandse waarden is het budget gestegen. Dit komt onder andere door het Programma Ondersteuning Buitenland Beleid. Er is gebleken dat de nieuwe geopolitieke realiteit de afgelopen jaren om extra inzet van dit instrument vraagt. Daarnaast zijn de kosten voor de conferentie van het Feministisch Buitenland Beleid lager dan voorzien.

Ontvangsten

Artikelonderdeel 4.10

De paspoortontvangsten zijn hoger dan voorzien.

Artikelonderdeel 4.20

De ontvangsten voor consulaire dienstverlening aan vreemdelingen vallen hoger uit, doordat er meer visa zijn verstrekt.

5 Niet-beleidsartikelen

5.1 Artikel 5: Geheim

Tabel 11 Niet-beleidsartikel 5 Geheim (Tweede suppletoire begroting) (Bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire Begrotingen, NvW en amende- menten) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3) = (1) + (2)
	2023	2023	2023
Verplichtingen	0	0	0
Uitgaven	0	0	0
Ontvangsten	0	0	0
5.10 Geheim	0	0	0

Toelichting

Verplichtingen, uitgaven en ontvangsten

Geen toelichting.

5.2 Artikel 6: Nog onverdeeld

Tabel 12 Niet-beleidsartikel 6 Nog onverdeeld (Tweede suppletoire begroting) (Bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire Begrotingen, NvW en amende- menten) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3) = (1) + (2)
	2023	2023	2023
Verplichtingen	7 427	- 7 427	0
Uitgaven			
Uitgaven totaal	7 427	- 7 427	0
6.1 Nog onverdeeld (HGIS)	7 427	- 7 427	0

Toelichting

Verplichtingen en uitgaven

Als gevolg van de prijsontwikkeling van het Bruto Binnenlands Product is het HGIS non-ODA budget afgelopen najaar gestegen met EUR 6,6 miljoen. Dit is verwerkt in de suppletoire begroting Prinsjesdag. Aan het einde van dit jaar valt het bedrag op artikel 6 vrij binnen de HGIS en wordt het via de eindejaarsmarge van de HGIS opgevraagd in de volgende jaren.

5.3 Artikel 7: Apparaat

Tabel 13 Niet-beleidsartikel 7 Apparaat (Tweede suppletoire begroting) (Bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire Begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3) = (1) + (2)
	2023	2023	2023
Verplichtingen	1 048 385	7 822	1 056 207
Uitgaven	1 035 285	20 922	1 056 207
7.1.13 Personele uitgaven	656 372	27 953	684 325
7.1.13.1 Eigen personeel	644 372	27 953	672 325
7.1.13.2 Inhuur extern	12 000	0	12 000
7.1.13.3 overige personeel	0	0	0
7.1.14 Materiele uitgaven	378 913	- 7 031	371 882
7.1.14.1 ICT	72 197	1 004	73 201
7.1.14.2 Bijdragen aan SSO's	54 147	0	54 147
7.1.14.3 Overige materieel	252 569	- 8 035	244 534
7.2 Koersverschillen	0	0	0
Ontvangsten	42 771	8 700	51 471
7.10 Diverse ontvangsten	42 771	3 700	46 471
7.11 Koersverschillen	0	5 000	5 000

Toelichting

Verplichtingen

Binnen het apparaatsartikel zijn de verplichtingen gelijk aan de uitgaven.

Uitgaven

Artikelonderdeel 7.1.13

Deze stijging van het budget met EUR 27,9 miljoen betreft een saldo van verschillende mutaties. Dit komt met name door een desaldering op het apparaatsbudget. Deze desaldering is onder andere het gevolg van een stijging van de ontvangsten door hogere consulaire ontvangsten van EUR 19 miljoen op het gebied van visa's en paspoorten. Verder is EUR 5 miljoen hiervan afkomstig van koerswinsten en EUR 3,7 miljoen van ingevorderde loonkosten uit 2022.

Artikel onderdeel 7.1.14

De mutatie op materiële uitgaven bestaat uit de volgende onderdelen:

- De onderuitputting op het huisvestingsbudget van EUR 10,1 miljoen wordt doorgeschoven naar de komende jaren via de middelenafsprake huisvesting. Vanwege vertragingen zal niet al het budget in 2023 worden uitgegeven.

- Verder wordt er een bedrag van EUR 2,7 miljoen overgeheveld van programma naar apparaat in verband met hogere uitgaven op materieel. In het jaar 2024 vindt een omgekeerde overheveling plaats.

Ontvangsten

Artikelonderdeel 7.10

Deze mutatie betreft een ontvangst van ingevorderde loonkosten uit 2022.

Artikelonderdeel 7.11

Buitenlandse Zaken werkt met een vooraf vastgestelde wisselkoers ten opzichte van buitenlandse valuta (de *corporate rate*). Deze koers wordt samen met de presentatie van de begroting vastgesteld. Omdat bij betalingen in buitenlandse valuta gedurende het jaar echter een verschil ontstaat als gevolg van de werkelijk geldende koers, ontstaat er een saldo. Dit saldo wordt verantwoord op het apparaatsartikel maar geldt voor de gehele BZ-begroting. Als gevolg van koersontwikkelingen ten opzichte van de Euro, zijn de koersverschillen vooralsnog per saldo EUR 5 miljoen positief.